

מדת בדת

לע"נ מרת רחל לאה בת ר' אברהם מרדכי הכהן ע"ה
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 222 חוה"מ סוכות תשע"ז

בבא מציעא כה-לא

באשפה שאינה עשויה להפנות ונמלך לפנותה, ולרב פפא מובן מה שכתוב בברייתא שכן דרך אשפה לפנות אך לרב זביד לא צריך לכתוב את זה, ויש לומר שהכוונה שדרך אשפה לפנות לה כלים קטנים. **משנה** אם מצא כלי בגל או כותל ישן זה שלו ואם הוא כותל חדש מחציו ולחוץ זה שלו ומחציו לפניו זה של בעה"ב ואם הוא משכירו לאחרים גם בתוך הבית זה שלו. **גמרא** סברת המשנה ביטול שהוא יכול לומר לו של אמוריים הן, אך קשה וכי רק אמוריים מצניעים וישראל לא,

דף כו יש לומר שמדובר שזה חלוד הרבה וישראל לא השאירם כך זמן רב.

רב אשי אומר שאם מצא סכין בכותל חדש הולכים אחר הקת ובכיס הולכים אחר אחיזתו בשנצים שלו, ולכאורה קשה במשנה שנתבונן לאיזה כיוון הקת או השנצים, ויש לומר שהמשנה דברה במוכין ובנסכא של כסף.

אם הכותל מלא מהם חולקים ולכאורה זה פשוט, יש לומר שהחידוש הוא שגם אם זה משופע נאמר שזה הגיע מהצד השני, קמ"ל שבכל זאת חולקים.

יש להקשות במשכירו לאחרים מדוע זה שלו שנלך אחר האחרון כמו ששנינו שאם נמצאו מעות לפני סוחרי בהמה הן מעשר ובהר הבית הן חולין ובירושלים בשאר השנה הן חולין וברגל הכל מעשר, ומבאר ר' שמעיה בר זעירא שכיון ששוקי ירושלים עשויים להתכבד כל יום א"כ אומרים שהמעות הראשונים הלכו והללו הם מעכשיו, וא"כ גם כאן נאמר שזה של השוכר האחרון, ור"ל מבאר בשם בר קפרא שמדובר שהוא השכיר ביתו אכסניה לג' ישראלים, אך לפ"ז יוצא שפוסקים כר"ש בן אלעזר אף ברוב ישראל, ורב מנשיא בר יעקב מבאר שהוא השכיר לג' עכו"ם, ור"נ מבאר בשם רבה בר אבוחה שמדובר אף בג' ישראלים ומי שנאבד לו מתיאש שהוא אומר הרי לא היה עמי אדם נוסף אלא הם ואמרתי לפניו כמה פעמים שיחזירו לי ולא החזירו האם עכשיו יחזירו ואם היה דעתם להחזיר היו כבר מחזירים לי אלא שדעתם לגזלה, ור"נ הוא לשיטתו שהוא אמר **עמוד ב** שאם ראה שנפל סלע משנים חייב להחזיר שמי שנפל לו אינו מתיאש שהוא אומר שהיה עמי רק השני ואינו אומר לו כיון שרק הוא יכל לקחת, אך בג' בני אדם מי שנפל ממנו מתיאש שהוא אומר הרי היו שנים עמי ואם אומר לאחד הוא יאמר לי שהשני מצא וכן אם אומר לשני הוא יאמר שהראשון מצא.

רבא אומר שבג' אינו חייב להחזיר רק כשאין שיה פרוטה לכל אחד אך אם יש שיה פרוטה לכל אחד יחזיר שיתכן שהם שותפין בדבר ואינם מתיאשים, וללישנא בתרא רבא סובר שגם אם שיה רק ב' פרוטות יחזיר שיתכן שהם שותפים ואחד מהם מחל חלקו לאחרים.

רבא אומר שאם ראה שנפלה סלע ונטלה לפני יאוש לגזלה עובר בכל: לא לגזול השב תשיבם ולא תוכל להתעלם, וגם אם יחזיר אחר יאוש זה כמו מתנה ואת האיסור הוא כבר עבר, אם נטל לפני יאוש כדי להחזירה ואחר יאוש הוא מתכוון לגזלה הוא עובר רק על השב תשיבם, ואם המתין שיתיאשו הבעלים ואז הוא נוטל עובר רק משם לא תוכל להתעלם.

רבא אומר שאם ראה שנפל מעות לחבירו בין החולות והוא מצא שם אינו חייב להחזיר לו כיוון שמי שנפל לו מתיאש ואף כשהוא רואה שהוא מביא נפה ומחפש שם יכול ליטול כיוון שהוא מתיאש ומה שהוא מחפש זה בגלל שהוא אומר כמו שנפל לי כך נפל מאחר ואמצא משהו.

משנה אם מצא בחנות שזה שלו ומה שבין התיבה לחנוני הוא של החנוני ואם מצא לפני שולחני זה שלו ומה שבין הכסא לשולחני זה של השולחני, מי שלקח פירות מחבירו או שחבירו שלח לו פירות ומצא בהם מעות הם שלו ואם היו צרורים חייב להכריז. **גמרא** ר"א אומר שגם כשמצא מעות על השולחן הן שלו ולכאורה יש לדייק מהמשנה שכתוב לפני שולחני הן שלו משמע שמה שעל השולחן זה של השולחני אך בסיפא יש לדייק שבין הכסא לשולחני הן של שולחני משמע שמה שעל השולחן זה שלו, אלא אין לדייק מהמשנה, אך קשה מהדין דייק ר"א את דבריו ורבא מבאר שהיה קשה לו במשנה מדוע כתוב שבין הכסא לשולחני זה של השולחני וכתוב שאם מצא על השולחן או שנכתוב מצא בשולחנות כמו שכתוב ברישא מצא בחנות אלא משמע שגם על השולחן זה שלו.

דף כה מצא ג' מטבעות זה על זה או כריכות ברה"י וככרות של בעה"ב וגיזי צמר הלקוחות מבית האומן וכן כדי יין ושמן חייב להכריז. **גמרא** יש לדייק במשנה שרק במצא פירות בכלי או מעות בכיס חייב להכריז אך אם הפירות לפני הכלי או שהמעות לפני הכיס זה שלו, ושנו במשנה כדברי הברייתא שאם מצא כלי ולפניו פירות או כיס ולפניו מעות הרי אלו שלו ואם מקצתם בכלי או בכיס ומקצתם על גבי קרקע חייב להכריז, ויש להקשות ששנינו בברייתא שאם מצא דבר שיש בו סימן בצד דבר שאין בו סימן חייב להכריז ואם בא בעל הסימן ונטל את שלו זכה המוצא בדבר שאין בו סימן, רב זביד מחלק שבגיגית עם פשתן לפניו ודאי לא צריך להכריז על שאם הוא יצא מהגיגית היה נשאר בה מעט אך בקערה ופירות לפניו יש להכריז שיתכן שהכל יצא ממנה, רב פפא מחלק שגם במשנה מדובר בסל ופירות לפניו ומדובר שלא נשאר בסל ובברייתא מדובר כשנשאר בסל ולכן יש להכריז, ועוד י"ל שגם בברייתא מדובר כשלא נשאר בסל ומדובר שהפירות נוטים לעבר הסל ובמשנה מדובר כשלא נוטה לעבר הסל, ועוד י"ל שגם במשנה מדובר שהפירות נוטים לעבר הסל ובמשנה מדובר שאין שפה לסל ויתכן שלא נפל ממנו ובברייתא מדובר שיש שפה לסל ואם היה נופל מהסל היה נשאר בו מעט.

ר' יצחק מגדלאה אומר שבג' מטבעות מדובר שעשויים כמגדל, וכן שנו בברייתא שאם המעות מפוזרות הן שלו ואם עשויים כמגדל חייב להכריז ומהו העשוי כמגדל ג' מטבעות זה על גב זה, ולכאורה קשה בברייתא שכתוב ברישא שאם מצא מעות מפוזרים הן שלו ואם הם יחד ואחד מעט על חבירו חייב להכריז וכסיפא כתוב שרק כמגדלים חייב להכריז, ויש לומר שבכל מקרה שאינם כמגדלים התנא קורא להם מפוזרים.

ר' חנינא אומר שרק כשהמטבעות של ג' מלכים חייב להכריז אך אם הן של מלך אחד הן שלו, ולכאורה אם הן כמגדלים גם של מלך אחד יכריז ואם אינם כמגדלים גם של ג' מלכים לא יכריז, ויש לבאר שר' חנינא אומר שכשהן של מלך אחד כמו של ג' מלכים שעשוי כמגדל הגדול למטה ועליו הקטן יותר ועליו הקטן יותר יכריז שנראה שהניחם כך אך אם של מלך אחד שכולם שווים בגדלם אף שמונחים כאחד הן שלו שיתכן שקרה ונפלו כך ביחד, ר' יוחנן סובר שגם בשל מלך אחד יכריז ולכאורה אם הוא מכריז מנין גם בב' מטבעות יכריז, ורבינא אומר שמכריז מצאתי מטבעות ובאופן זה ב' מטבעות אינן סימן.

ר' ירמיה מסתפק אם המטבעות עשויות כשיר בעגול או בשורה או כחצובה כמו סגול או כסולם, ויש לפשוט ספק אחד שר"נ אמר בשם רבה בר אבוחה שאם עשויים באופן שמכניס קיסם ביניהם ונוטלם בבת אחד יכריז, וכסולם הן ניטלים יחד.

עמוד ב רב אשי מסתפק באופן שעשויים כאבני בית קוליס וישנה ברייתא שאומרת להדיא שאם מצא מעות מפוזרות הן שלו ואם עשויים אבני בית קוליס חייב להכריז ואבני בית קוליס היינו שהם אחד ליד השני ואחד על גביהן.

שנו בברייתא שאם מצא סלע בשוק וחבירו מצאו ואמר לו שלי היא חדשה היא נירונית היא של מלך פלוני היא אינו כלום ואף אם שמו כתוב עליה אינו כלום שאין סימן למטבע שמה הוציאה והיא נפלה מאיש אחר.

משנה אם מצא אחר הגפה או גדר גוזלות מקושרים או בשבילים בשדות לא יגע בהן ואם מצא כלי מכוסה באשפה לא יגע בו ואם הוא מגולה יכריז. **גמרא** הסיבה שלא יקח גוזלות שמה הצניעם אדם אחד ואין לו בהן סימן אם יקחם לכן ישאירם עד שבעליהם יבואו ויקחום, ויש להקשות שהקשר יהיה סימן ור' אבא בר זבדא אמר בשם רב שמדובר בקשר בכנפיהם שכולם קושרים כך, אך קשה שהמקום הוא סימן ורב עוקבא בר חמא אומר שמדובר שהם מדיים אך לפ"ז נאמר שבאו מהעולם והן שלו, ויש לומר שזה ספק אם באו ומהעולם או שאדם אחד הצניעם וזה ספק הינחה שאמר ר' אבא בר זבדא בשם רב שלכתחילה לא יטול אלא נטל לא יחזיר.

יש להקשות ששנו בברייתא שם מצא כלי טמון באשפה יכריז שדרך אשפה לפנותה ורב זביד מחלק במשנה דברה בקנקנים וכוסות ולא יגע אך בסכינים ומזלגות שהן קטנים הם אבידה ויטול ויכריז, ורב פפא אומר שאף בברייתא מדובר בקנקנים וכוסות והמשנה דברה באשפה שלא עשויים לפנות והברייתא דברה בעשויה לפנותה, אך קשה שאשפה שעשויים לפנותה זה אבידה מדעת, ויש לומר שמדובר

דף כז ר"ל אומר בשם ר' ינאי שמצא מעות בפירות זה שלו רק בלוקח מהתגר אך אם קנה מבעה"ב חייב להחזיר וכן שנה תלמיד לפני ר"נ ור"נ הקשה לו וכי בעה"ב עצמו דש אותם אמר התלמיד האם אמחוק ברייתא זו אמר לו ר"נ שניתן להעמיד את הברייתא הזו כשדש ע"י עבדו ושפחתו הכנענים שאז זכה בעה"ב במעות.

משנה גם שמלה היא בכלל והתורה פירטה להקיש אליה שכמו שמלה יש לה סימנים ויש לה תובעים כך כל דבר שיש לו סימנים ויש לו תובעים חייב להכריז. **גמרא** רבא מבאר ששמלה היתה בכלל כל אבידת אחיך.

רבא מבאר מדוע כתב התורה שור חמור שה שלמה, שאם היה כתוב שמלה היינו אומרים שיחזיר רק בעדים וסימנים בגופה אך אם זה חמור שהסימנים באוכף לא יחזיר, קמ"ל חמור שמחזיר חמור בסימני אוכף, וכתבו שור שיחזיר אף את גיזת זנבו ובשה יחזיר את גיזותיו אך יתכן לכתוב שור לגיזת זנבו ונלמד זה בק"ו, ואכן רבא אומר שקשה על הפסוק חמור של בור לדעת ר' יהודה מה לומדים ממנו וכן קשה בפסוק שה של אבידה לכו"ע, ואין לומר שבא לרבות גללים כיון שזה דבר שמפקירים אותו, ואין לומר שלומדים מזה סימנים שהרי הסתפקו אם סימנים מועיל מדאורייתא או מדרבנן ונלמד משה שמחזירים בסימנים וא"כ סימנים דאורייתא, יש לומר שהמשנה למדה משמלה שיש לה סימנים ותובעים א"כ משמע שלא למדו סימנים משה.

שנו בברייתא שלת"ק לומדים מאשר תאבד פרט לאבידה שאין בה שוה פרוטה ור' יהודה למד מומצאתה, ואביי אומר שנחלקו רק במשמעות דורשים ות"ק למד מומצאתה כדברי רבינא שחייב בהשבה רק בבא לידו, ור' יהודה למד מאשר תאבד כדברי ר' יוחנן בשם רשב"י שאבידה ששטפה נהר מותרת שכתוב כן תעשה לכל אבידת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה שהיא אבודה רק ממנו אך אם היא אבודה מכל אדם אין חיוב השבה, ור' יהודה למד את דברי רבינא מהואו של ומצאתה ות"ק למד את דברי ר' יוחנן מהמילה ממנו, ולר' יהודה לא היה משמע לדרוש מהמילה ממנו.

רבא אומר שת"ק ור' יהודה נחלקו כשהמציאה היתה שוה פרוטה והוזהל אח"כ שלת"ק הולכים אחר שעת אבידה ולר' יהודה הולכים אחר שעת מציאה, אך קשה שגם לת"ק שלמד מאשר תאבד צריך גם ומצאת, אלא י"ל שנחלקו בשוה פחות מפרוטה והוקרה שיש כאן מציאה אך לא אבידה, אך קשה לר' יהודה הרי פשוט צריך גם אשר תאבד אלא י"ל שנחלקו כשהיה שוה פרוטה והוזהל פחות מפרוטה ואח"כ התיקן שוב שיש כאן אשר תאבד, ור' יהודה שלמד מומצאתה סובר שצריך שיהיה שוה פרוטה משעת אבידה עד שעת מציאה.

הסתפקו אם סימנים מועילים מדאורייתא או רק מדרבנן והנ"מ היא **עמוד ב** להחזיר גט אשה בסימנים שיחזירו רק אם מועיל סימנים מדאורייתא אך אם זה מועיל רק מדרבנן א"כ לא יחזירו שרבנן עשו תקנה בממון אך לא באיסורים, ולכאורה יש להוכיח מהמשנה שלמדו משמלה שהיא מיוחדת שיש לה סימנים ויש לה תובעים כך כל אבידה שיש לה סימנים ותובעים חייב להכריז, ויש לדחות שעיקר דין ההשבה הוא שיהיה תובעים אך סימנים לא מועילים מהתורה ונקטו את זה אגב תובעים, אך לכאורה יש להוכיח שהתורה כתבה חמור והיינו שמחזירים בסימני אוכף, ויש לדחות שמחזירים בעידי אוכף, ויש להוכיח ממה שכתוב והיה עמך עד דרש אחיך אותך וכי יעלה על הדעת שיחזיר בלי דרישה אלא הכוונה שיש לדרוש אם הוא רמאי ומשמע בסימנים, ויש לדחות שהכוונה בעדים, ולכאורה יש להוכיח שכתוב שמועיל עדות בפרצוף הפנים עם החוטם אף יש סימנים בגופו או כליו, א"כ משמע שסימנים לא מהתורה, ויש לדחות שאכן מועיל סימנים אך שם מדובר בסימנים לא טובים שיש סימן בגופו שהוא אבה או נמוך וסימן בבגדיו לא מועיל שחוששים לשאלה ומה שמחזירים חמור בסימני אוכף כי זה דבר שלא משאילים כדי שלא יכאיב לחמור, ועוד י"ל שסימן בבגדיו לא מועיל שהסימן היה רק בצבע לבן או אדום, אך קשה ממה ששנינו שאם מצא גט קשור בכיס ארנק או טבעת או שמצאו בין בגדיו אף לזמן מרובה כשר ואם נאמר שחוששים לשאלה מה מועיל במצאו קשור, ויש לומר שכיס ארנק לא משאילים שזה סימן רע ולא משאילים טבעת שלא יזייפו בה.

לכאורה נחלקו בזה תנאים שלת"ק לא מעידים על שומא ולר"א בן מהבאי מעידים על שומא ולכאורה ת"ק סובר סימנים דרבנן ור"א סובר שמועיל מהתורה, ורבא אומר שיתכן שלכו"ע סימנים מהתורה ונחלקו שת"ק סובר שהשומא אינה סימן שהיא מצויה בבן גילו, ור"א סובר שזה סימן שזה לא מצוי בבן גילו, ועוד י"ל שלכו"ע השומא לא מצויה בבן גילו ונחלקו שת"ק סובר שסימן זה עשוי להשתנות לאחר מיתה ור"א סובר שזה לא עשוי להשתנות לאחר מיתה, ועוד י"ל שלכו"ע שומא אינה עשויה להשתנות וסימנים מועילים רק מדרבנן ונחלקו שלת"ק שומא אינה סימן מובהק ולר"א שומא היא סימן מובהק.

רבא אומר שאם נאמר שסימנים אינם מהתורה מה שמחזירים אבידה בסימנים זה בגלל שטוב למוצא להחזיר בסימנים שכמו שהוא מחזיר עכשיו כך יחזירו לו בסימנים כשהוא יאבד, ורב ספרא מקשה וכי אדם עושה טובה לעצמו בממון שאינו שלו אלא טוב לבעל האבידה לקחת רק בסימנים כיוון שאין לו עדים שזה היה שלו והוא אומר שכולם מלבדי לא יודעים סימניה המובהקים ואני אתן את הסימנים ואקחנה, אך קשה ממה שרשב"ג אמר לעיל שאחד שלוה מג' יחזיר ללוה וג' שלוה מאחד יחזיר למלוה וכי נח ללוה שיחזירו למלוה, ויש לומר ששם זה סברא שאחד שלוה מג' יחזיר ללוה כיוון ששלשתם מצויים אצל הלווה ולא אצל המלוה א"כ זה נפל מהלווה אך ג' שלוה מאחד יחזיר למלוה שהשטרות מצויים אצל המלוה ולא אצל הלווה.

דף כח אך קשה ממה ששנינו לעיל במצא תכריך או אגודה של שטרות יחזיר ולכאורה לא נח ללוה שיחזירו למלוה, אלא אומר רבא שסימנים מועיל מהתורה שכתוב והיה עמך עד דרש אחיך אותו וכי יעלה על דעתך שיתנו לו קודם שידרוש אלא יש לדרוש אם הוא רמאי או לא והיינו בסימנים.

רבא אומר שאם פוסקים בסימנים מדאורייתא ולכאורה רבא עצמו אכן פשט שזה מדאורייתא, אך באמת הראיה אינה גמורה שניתן לומר שנדרוש בעדים, ורבא אומר שאם שני אנשים אומרים אותו סימן מניחים ואם אחד מביא סימנים ואחד עדים נותנים לבעל העדים, ואם יש סימנים וסימנים ועד אחד עד אחד הוא כמי שאינו ומניח, אם יש עידי אריגה ועידי נפילה נותנים לבעל עידי נפילה שאומרים שהוא מכר את זה ונפל מאחר, אם אחד אומר מדת ארכו והאחר אומר מדת רחבו נותנים למדת ארכו כי מי שאמר מדת רחבו זה רק מהשערה כמו שמתכסה בה בעליה ואינו יכול לשער מדת אורך, אם אחד אומר מדת אורך ורוחב והאחר אומר מדת גמיו והכוונה האורך והרוחב יחד נותנים לאומר אורך ורוחב שהוא יותר מפרט, אם אחד אומר מדת ארכו ורחבו והאחר אומר מדת משקלו יתן לאומר את המשקל שזה יותר פרוט, אם הבעל אומר את סימני הגט והאשה אומרת את סימני הגט נותנים לה, ולכאורה מדת ארכו ורחבו אינו כלום שאולי ראתה אותו בידו, ויש לומר שאומרת נקב יש בצד אות פלונית, אם הוא אומר את סימני החוט וכן היא נותנים לה ואין מדובר בצבע שחור או לבן שיתכן שהיא ראתה כשהוא בידו, אלא מדובר במדת ארכו, הוא אומר שהיה מונח בחפיסה וכן היא נותנים לו כיון שהיא יודעת שהוא מניח את כל מה שיש לו בחפיסה.

משנה עד מתי חייב להכריז לר"מ עד שידעו בו שכניו, ולר' יהודה ג' רגלים ואחר רגל האחרון ז' ימים כדי שילך לביתו ג' ויחזור ג' וכריז יום אחד. **גמרא** שנו בברייתא ששכנים ששכנים הכוונה שכני האבידה ואין לומר שכני בעל האבידה שאם הם מכירים אותו שיחזירו לו אלא הכוונה שכני המקום שנמצאה בו האבידה.

יש להקשות שלגבי שאלת גשמים שנינו שלת"ק שואלים בג' מרחשוון ולר"ג בז' בו שזה ט"ו יום אחר החג שיגיע האחרון שבישראל לנהר פרת, ואילו במשנה מבואר שמספיק ג' ימים, ורב יוסף מחלק שלגבי שאלת גשמים מדובר במקדש ראשון שנאמר יהודה וישראל רבים כחול אשר על הים לרוכ לכן צריך ט"ו יום, וכאן מדובר במקדש שני שישראל לא היו רבים כמו שכתוב כל הקהל כאחד ארבע רבוא אלפים שלש מאות ושישים ולכן לא צריך הרבה ימים, ואביי מקשה שכתוב וישבו הכהנים הלויים והמשוררים והשוערים וכל ישראל בעריהם וא"כ מסתבר להיפך שבמקדש ראשון שיש הרבה מישראל ומצויים שיירות שהולכות בין ביום ובין בלילה לא צריך ט"ו יום אך במקדש שני שאין הרבה מישראל ואין צוות שיהיו מצויים שיירות בין ביום ובין בלילה לכן צריך ט"ו יום, ורבא אומר שאין חילוק בין מקדש ראשון לשני אלא שבאבידה לא הטריחו יותר מדאי.

רבינא מדייק שמכריז מצאתי גלימא שאם יכריז מצאתי אבידה יצטרכו יותר מיום אחד לעיין בחפציו אם איבד משהו, ורבא אומר שאף אם נאמר שמכריז אבידה מצאתי אלא שלא הטריחו רבנן להמתין באבידה יותר מדאי.

שנו בברייתא שכשמכריז ברגל הראשון יאמר רגל ראשון ובשני יאמר שני ובשלישי יאמר סתם, ואין לומר שיהוא יכריז רגל שלישי שאז יתחלף לאנשים שהוא אמר שני, **עמוד ב** ואין להקשות שבשני זה יתחלף בראשון שהרי יש לו רגל נוסף.

שנו בברייתא שבתחילה מי שמצא אבידה היה מכריז עליה ג' רגלים ואחר רגל האחרון ז' ימים כשיעור שילך ג' ימים לביתו ויחזור ג' ימים ויכריז יום אחד, ואחר שנחרב ביהמ"ק שיבנה במהרה בימינו התקינו שיכריזו בבתיכנ"ס וביהמ"ד, ואחר שרבו האנסים תקנו שיוודע לשכניו ומיודעיו וזה מספיק, והאנסים הכוונה שהיו אומרים שכל האבידות למלך.

ר' אמי מצא חופן דינרים וראק אותו אדם אחד שהוא מפחד אמר לו שאינו מהפרסיים שאומרים את האבידות למלך.

שנו בברייתא שהיתה בירושלים אבן טוען שמי שאבדה לו אבידה או מי שמצא אבידה נפנה לשם והמוצא עומד ומכריז והמאבד אומר את סימניה ונוטלה ועל אבן זו שנינו שאמר חוני המעגל צאו וראו אם נמחית אבן הטוען.

משנה אם אמר את האבידה אך לא אמר את סימניה לא יתן לו ולא יתן לרמאי אף כשהוא אומר את סימניה שכתוב עד דרוש אחיך אותו עד שתדרוש את אחיך אם הוא רמאי או לא. **גמרא** רב יהודה אומר שמכריז אבידה מצאתי שאם יכריז גלימא מצאתי יש לחשוש לרמאי ור"נ אומר שמכריז גלימא מצאתי שלא חוששים לרמאי שא"כ אין לדבר סוף, ולכאורה יש להוכיח מדברי המשנה שאמר את האבידה אך לא אמר את סימניה לא יתן לו משמע שהכריז אבידה ואז אפילו אם אמר המאבד גלימא אבדתי לא מחזירים לו בלי סימנים אך אם נאמר שמכריז גלימא והמאבד אמר גלימא אבדתי וכי צריך לומר שבלי סימנים לא יחזירו לו, ורב ספרא מבאר שאכן מכריז גלימא והמאבד אומר סימנים אך אינו אומר את סימניה המובהקים.

שנו בברייתא שבתחילה כל מי שאבדה לו אבידה נתן את סימניה ונטלה ומשכרו הרמאים תקנו שיאמרו לו הבא עדים שיאינך רמאי וטול והיה מקרה שאביו של רב פפא אבד לו חמור ומצאוהו ובא לרבה בר רב הונא והוא אמר הבא ראיה שאינך רמאי וטול, והביא עדים ושאלו אותם יודעים אתם שאינו רמאי אמרו כן והוא אמר האם אני רמאי אמרו לו שהתכוונו שאינך רמאי, ואמר רב בר רב הונא שמסתבר שדעתם היה שאינו רמאי שאדם אינו מביא חובה לעצמו.

משנה כל דבר שעושה ואוכל יעשה ויאכל ודבר שאינו עושה ואוכל ימכר שכתוב השב תשיבנו לו ראה היאך תשיבנו, ולר' טרפון יכול להשתמש בדמי המכירה ולכן אם אבדו חייב באחריותם, ור"ע אומר שלא ישתמש בהם לכן אם אבדו אינו חייב באחריותם. **גמרא** יש להקשות וכי לעולם צריך לטפל באבידה אמר ר"נ בשם שמואל שמתפל בהם עד י"ב חדש וכן שנינו שדבר שעושה ואוכל כגון פרה או חמור מטפל בהם עד י"ב חדש ולאחר מכן שם את דמיהן ומניחם ובעגלים וסייחים מטפל עד ג' חדשים ולאחר מכן שם דמיהם ומניחם, ור"נ ובאווזים ותרנגולים מטפל ל' יום ולאחר מכן שם דמיהן ומניחם, ואומר שתרנגולת כבהמה גסה וכן שנינו תרנגולת ובהמה גסה מטפל בהם י"ב חדש ומכאן ואילך שם דמיהן ומניחם ובעגלים וסייחים מטפל ל' יום ומכאן ואילך שם דמיהן ומניחם, ובאווזים ותרנגולים וכל דבר שטיפולו מרובה משכרו מטפל ג' ימים ולאחר מכן שם דמיהן ומניחם, וקשה בברייתא השניה מעגלים וסייחים ומאווזים ותרנגולים, ויש לבאר שהברייתא הראשונה דברה בעגלים וסייחים של רעה שטפולם אינו יקר כל כך ובעגלים וסייחים של פיתום טיפולם מרובה, ולא קשה מאווזים ותרנגולים שבברייתא הראשונה מדובר בקטנים לכן מטפל בהן עד ל' יום אך בגדולים שאוכלים הרבה מטפל בהם עד ג' ימים.

בברייתא למדו מהפסוק והשבותו לו שיש לראות איך להשיב לו שלא יאכיל עגל לעגלים ויח לסייחים אווז לאווזים ותרנגול לתרנגולים.

דף כט ר' טרפון ור"ע נחלקו במשנה כשהשתמש בדמים וכשלא השתמש אם אבדו פטור, לכאורה קשה מזה לרב יוסף שחלק על רבה בשומר אבידה והוא סבר שזה כשומר שכר ורבה סבר שהוא כשומר חנם ופטור על גניבה ואבידה, ורב יוסף יבאר שלא נחלקו במשנה על גניבה ואבידה שחייב לכו"ע ונחלקו באונסים שר' טרפון סובר שרבנן התירו לו להשתמש והוא כשואל ור"ע סובר שאסור לו להשתמש ואינו כשואל, אך לפ"ז קשה מדוע ר"ע אומר לפיכך אם אבדו אינו חייב שזה מובן אם ר"ע דיבר על גניבה ואבידה ובא ר"ע לחדש שהיינו אומרים ששומר אבידה כשומר שכר קמ"ל שלא, אך אם לכו"ע חייב בגניבה ואבידה ונחלקו רק בדין שואל א"כ ר"ע היה צריך לומר לא ישתמש בהם וממילא נדע שלא נעשה שואל, ויש לומר שר"ע אומר לפיכך בגלל שר' טרפון אמר לפיכך ומה שר"ט אמר לפיכך כוונתו שכיוון שרבנן התירו לו להשתמש גם אם לא השתמש זה כאילו השתמש וחייב באחריותן, אך קשה מדוע כתוב אבדו, **עמוד ב'** ויש לומר כדברי רבה שאומר נגנבו באונס בלסטים מזוין ואבדו שטבעה ספינתו בים.

רב יהודה אומר בשם שמואל שהלכה כר' טרפון.

אצל רחבה היו מופקדים מעות של יתומים והוא שאל את רב יוסף אם מותר להשתמש בהם אמר לו רב יוסף שרב יהודה פסק בשם שמואל כר"ט אמר לו אביי שרב חלבו אמר בשם רב הונא שר"ט דיבר רק על דמי אבידה שהוא טרח בה אך לא במעות של אבידה שלא טרח בהם והמעות של היתומים הם כמעות אבידה, אמר רב יוסף לרחבה לך לא נתנו לי להתיר לך.

משנה מצא ספרים קורא בהם אחת לל' יום ואם אינו יודע לקרוא גוללה אך לא ילמד בהם לימוד חדש ולא יקרא אחר עמו, אם מצא כסות מנערה אחת לל' יום ושוטחה לצרכה אך לא לכבודו, בכלי כסף ונחושת ישתמש לצרכם אך לא לשחקם, ובכלי זהב וזכוכית לא יגע עד

שיבא אליהו מצא שק או קופה וכל דבר שאין דרכו ליטול לא יטול. **גמרא** שמואל אומר שהמוצא תפילין בשוק שם דמיהם ומניחם מיד, ורבינא מקשה ממשנתנו שאם מצא ספרים גוללם או קורא בהם ולא כתוב ששם דמיהם ומניחם, ואביי מתרץ שתפילין מצויו לקנותם אצל בר חבו אך ספרים לא מצויו לקנותם.

שנו בברייתא שמי ששאל ס"ת מחבירו לא ישאל לאחור ופותח וקורא בו אך לא ילמד בו בתחילה ולא יקרא אחר עמו וכן המפקיד ס"ת אצל חבירו גוללו כל י"ב חדש ופותח וקורא בו אך אם בשבילו פתחו אסור וסומכוס אומר שבחדש כל ל' יום ובישן כל י"ב חדש, ור"א בן יעקב אומר שבין חדש בין ישן י"ב חדש.

משמע בברייתא שרק בס"ת לא ישאל לאחור ודבר אחר מותר להשאל לאחור, וקשה על ר"ל אמר שכאן שנה רבי שאין השואל או השוכר רשאים להשאל או להשכיר, וי"ל שהחידוש בברייתא הוא שגם ס"ת לא ישאל שהיינו אומרים שמותר שהמשאל מסכים שיעשו מצוה בממונו, קמ"ל שאסור.

מה שכתוב פותחו וקורא בו לכאורה זה פשוט שאל"כ למה שאל אותו, וי"ל שעיקר החידוש הוא בסיפא שלא ילמד בו בתחילה, ומה שכתוב בהמשך שבמפקיד פותח וקורא בו לכאורה מה הוא עושה אצלו ועוד מדוע כתוב אם בשבילו פתחו אסור הרי כתוב קודם פותחו וקורא בו ויש לפרש שגם כשהותר לו לגוללו והוא קורא בו מותר אך אם פתחו בשבילו זה אסור.

לכאורה ר"א בן יעקב בברייתא הוא כת"ק שאמר י"ב חדש, ויש לגרוס שר"א בן יעקב אומר שבין חדש בין ישן ל' יום.

יש להקשות שישנה ברייתא שלא יקרא פרשה וישנה ולא יקרא פרשה ויתרגם ולא יפתח בו יותר מג' דפים ולא יקראו בו ג' בני אדם בכרך אחד ומשמע ששנים קוראים בו, ואביי מבאר שבענין אחד לא יקראו שנים ובשני ענינים קוראים גם שנים.

המשנה אומרת שמנער את הכסות אחת לל' יום משמע שניעור טוב לכסות, ויש להקשות שר' יוחנן אמר שמי שיש לו אומן אורג בביתו ינער את כסותו כל יום, וי"ל שכל יום אינו טוב אך אחת לל' יום זה טוב, ועוד י"ל שניעור ע"י שנים מזיק אך ניעור באחד הוא טוב, ועוד י"ל שבידו זה טוב אך במקל אינו טוב, ועוד י"ל שבצמר ניעור מזיק ובפשתן אינו מזיק.

ר' יוחנן אומר שירש מאביו ממון רב ורוצה לאבדו ילבש בגדי ודוקא בכלי מתכות אבל בכלי חרס אינו מזיק וגם בכלי מתכות הוא מזיק רק אם לא רתח אך אם רתח אינו מזיק, ובלא רתח הוא מזיק רק כשלא זרק בו משהו אך אם זרק בו דברים נוספים כגון תבלינים אינו מזיק.

אמר ר' יוחנן שמי שירש מאביו ממון רב ורוצה לאבדו ילבש בגדי פשתן וישתמש בכלי זכוכית וישכור פועלים ולא ישב עמו, ובגדי פשתן מדובר בפשתן רומאי, ובכלי זכוכית מדובר בזכוכית לבנה, ובפועלים מדובר

דף ל' במכווני השוורים שאם לא משגיח עליהם הם מפסידים את השדות והכרמים.

הסתפקו כששטח לצרכו ולצרכה, לכאורה יש לדייק מהמשנה שוטחה לצרכה משמע שאם זה גם לצרכו אסור, אך מהסיפא יש לדייק שלא לכבודו משמע שאם זה גם לצרכה מותר, אלא מהמשנה אין לדייק, אך לכאורה יש להביא ראיה מברייתא שלא ישטחנה על מיטה ועל מגוד לצרכו אך ישטחנה על מיטה או מגוד לצרכה ואם הזדמנו לו אורחים לא ישטחנה על מיטה או מגוד אך לא לצרכה, ויש לומר ששם הוא כשורפה משום עין הרע או משום הגנבים, ולכאורה יש להוכיח ששנינו שאם הכניס עגלה ערופה לרביקה והיא דשה כשרה ואם בשביל שתינק ותידוש היא פסולה ורואים שלצרכו ולצרכה פסול, ויש לומר שיש שם גזירת הכתוב אשר לא עובד בה אך לפ"ז גם ברישא יש לפסול ויש לומר שזה דומה למה ששנינו בפרה אדומה שכן עליה עוף כשירה, עלה עליה זכר פסולה, והטעם הוא כדברי רב פפא שאם היה כתוב עובד בשוורוק וגם קוראים עובד היינו לומדים שפסולה גם במלאכה ממילא, ואם כתוב עבד וקוראים עבד משמע שרק כשהוא עושה בה מלאכה, אך כשכתוב עבד וקוראים עובד בקבוץ הכוונה שגם בעובד זה רק כשהוא רוצה בכך כמו עבד.

מי שמוצא כלי עץ משתמש בהם כדי שלא ירקבו וכלי נחושת משתמש בהם בחמים אך לא באור שזה שוחק אותם וכלי כסף משתמש בהם בצונן ולא בחמים שזה משחירים ובמגריפות וקרדומות משתמש ברכ אך לא בקשה כי הוא פוחת אותם ובכלי זהב וזכוכית לא יגע וכמו שאמרו באבידה כך אמרו בפקדון, ולכאורה מדוע ישתמש בפקדון שבעליו ישתמש בו ורב אדא בר חמא מבאר בשם רב ששת שמדובר בפקדון שבעליו הלכו למדינת הים.

שנו בברייתא מנין שאין חיוב השבת אבידה בדבר שאין דרכו ליטול שכתוב והתעלמת שלפעמים מותר להתעלם ולפעמים אסור והיינו שאם הוא כהן והאבידה בבית המכרות או שהוא זקן וזה לא לפי כבודו

או שמלאכתו מרובה משל חבריו, ולכאורה לכהן והיא בבית הקברות לא צריך פסוק שהרי עשה של השבת אבידה ל א דוחה לא תעשה ועשה של טומאת כהנים, ועוד שלא דוחים איסור מפני ממון, ולא צריך פסוק למקרה ששלו מרובה משל חבריו שהרי ניתן ללמוד את זה מרב יהודה בשם רב **עמוד ב** שלומד מהפסוק אפס כי לא יהיה בך אביון שלך קודך לשל כל אדם, והפסוק בא ללמד על זקן ואינה לפי כבודו.

רבה אומר שאם הכיש את הבהמה התחייב בה אף שאינה לפי כבודו, ופעם אביי ישב לפני רבה וראה עזים שעומדות שם וזרק בהם צרור אמר לו רבה התחייבת להשיבם לך תחזיר.

הסתפקו באופן שדרכו להחזיר בשדה אך לא בעיר האם צריך השבה טובה וכיון שבעיר אין דרכו להחזיר הוא לא חייב בה, או שנאמר שהוא התחייב בשדה וממילא הוא התחייב בעיר ונשאר בתיקו.

רבא אומר שאדם שמחזיר בשלו יחזיר גם בשל חבריו וכל שפורק וטוען בשלו חייב גם לפרוק ולטעון גם לחבירו.

ר' ישמעאל בן ר' יוסי הלך בדרך ופגע בו אדם אחד שנשא משא של עצים וישב לנוח ואח"כ ביקש מר' ישמעאל שיעזור לטעון לו אמר לו כמה הם שוים אמר לו חצי זוז נתן לו ר' ישמעאל חצי זוז והפקירו ואותו אדם זכה בהם ונתן לו ר' ישמעאל חצי זוז והפקירו וראה שהוא רוצה לזכות שוב אמר ר' ישמעאל שזה הפקר לכל העולם ולא לך, ולכאורה לא חל הפקר כך ורק לב"ש הפקר לעניים הוא הפקר ולב"ה אינו הפקר עד שיפקיר אף לעשירים כשמיטה, ויש לומר שבאמת ר' ישמעאל הפקיר לכל ורק רצה להעמיד את אותו אדם, אך לכאורה ר' ישמעאל לא היה חייב בכך שהרי הוא זקן וזה לא לפי כבודו, ויש לומר שעשה כך לפנים משורת הדין כמו ששנה רב יוסף מהפסוק **והודעת להם** זה בית חיהם ללמוד אומנות **את הדרך** זה גמילות חסדים ילכו זה ביקור חולים **בה** זה קבורה **ואת המעשה** זה הדין **אשר יעשון** זה לפנים משורת הדין.

יש להקשות שביקור חולים כלול בגמילות חסדים, ויש לומר שהחידוש הוא גם בבן גילו ששנינו שכן גילו נוטל אחד מס' מחליו ובכ"ז מוטל עליו ללכת לבקר, ויש להקשות שקבורה היא גם בכלל גמ"ח ויש לומר שהחידוש הוא שגם זקן ואינה לפי כבודו חייב בה, ומאשר יעשון לומדים לפנים משורת הדין כדברי ר' יוחנן שירושלים חרבה כיון שדנו בה דין תורה ולכאורה איזה דין ידונו אלא שהם העמידו דיניהם על דין תורה ולא עשו לפנים משורת הדין.

משנה באיזה אבידה חייב, אם מצא חמור או פרה רועים בדרך זה לא אבידה אך אם כלי החמור הפוכים והפרה רצה בין הכרמים זה אבידה ואם החזירה וברחה החזירה וברחה אף ד' וה' פעמים חייב להחזירה שכתוב השב תשיבם ואם היה בטל מסלע לא יאמר לו תן לי סלע אלא נתן לו שכרו כפועל ואם יש שם ב"ד יתנה בפניהם ואם אין שם ב"ד בפני מי יתנה אלא שלו קודם. **גמרא** לכאורה כל מה ששנינו לעיל זה לא אבידה ורב יהודה מבאר שאיזה היא כלל אבידה שחייב בה אם מצא חמור או פרה רועים בדרך זה לא אבידה ואינו חייב אך אם כלי החמור הפוכים והפרה רצה בין הכרמים זה אבידה, ולכאורה לעולם ברועים זה לא אבידה, רב יהודה אומר בשם רב שעד ג' ימים זה לא אבידה וקשה שבלילות גם שעה אחת זה אבידה ובימים גם יותר מג' ימים אינו אבידה, ויש לומר שהוא רואה אותה בכוקר ובערב ועד ג' ימים ניתן לומר שקרה שהיא שם אך יותר מכך זה אבידה וכן שנו בברייתא,

דף לא אם מצא טלית וקרדום בדרך הרבים ופרה רצה בין הכרמים זה אבידה אך אם מצא טלית או קרדום בצד גדר ופרה רועה בין הכרמים זה לא אבידה אך אם מצא ג' ימים זה אחר זה זה אבידה, אם ראה מים ששוטפים ובאים יגדור בפניהם, רבא למד מהפסוק לכל אבידת אחיך לרבות אבידת קרקע ורב חנניא אמר שיש ראייה לדברי רבא מהברייתא הנ"ל שאם מים שטפו ובאו גודר בפניהם אמר לו רבא שאין ראייה משם שיתכן שמדובר שם שיש עומרים, אך א"כ מה החידוש ויש לומר שמדובר בעומרים שצריכים לקרקע וא"כ זה כגוף הקרקע, קמ"ל שחייב להצילם.

לכאורה יש להקשות בדיוק של המשנה שכתוב שאם מצא חמור ופרה רועים בדרך זה לא אבידה משמע שרצה בדרך רועה בין הכרמים זה אבידה, ובסיפא כתוב שחמור וכליו הפוכים ופרה רצה בכרמים זה אבידה משמע שרועה בכרמים זה לא אבידה, ואביי מבאר שיגיד עליו רעו שכתוב שרועה בדרך אינו אבידה ואותו דבר רועה בין הכרמים וכתוב רצה בין הכרמים הוא אבידה והוא הדין רצה בדרך, ורבא מקשה שהמשנה תכתוב את הקל וכ"ש את החמור והיינו שנכתוב רצה בדרך שהוא אבידה וכ"ש בין הכרמים ונכתוב שרועה בין הכרמים זה לא אבידה וכ"ש רועה בדרך, ורבא מבאר שאם היא רצה ופניה לעבר המדבר זה אבידה ואם פניה לעבר העיר אינו אבידה, ולא קשה מרועה אלא שאם היא רועה בדרך זה לא אבידה אך בין הכרמים אמנם זה לא אבידה שלה אך זה אבידת קרקע. וברצתו בין הכרמים זה אבידת גופה

שהיא ניוזקת וברועה אינה ניוזקת, אך לכאורה מדוע המשנה לא דיברה על אבידת קרקע יש לומר שמדובר בכותי, ואין לחשוש שיש בזה אבידת גופה שיהרגוה שמדובר במקום שמתירים ורק אח"כ הורגים ואין לומר שכבר היה התראה שהרי אם התרו ולא נזהרו בה א"כ זה ודאי אבידה מדעת.

המשנה לומדת מהשב תשיבם אף ד' וה פעמים ואמר תלמיד לפני רבא שנאמר השב פעם אחת תשיבם פעמיים אמר לו רבא שמהשב לומדים אף ק' פעמים ומתשיבם לומדים שלא נאמר שיחזיר רק לביתו וגם לגינתו וחורבתו זה נקרא השבה, ולכאורה אם זה מקום שמור זה פשיטא ואם אינו נשמר מדוע זה מועיל, ויש לומר שמדובר במקום שמור והחידוש הוא שלא צריך דעת בעלים וכר"א שאומר שהכל צריכים דעת בעלים מלבד השבת אבידה שהתורה רבתה השבות הרבה.

בפסוק שלח תשלח לכאורה שלח אחד תשלח שנים ויש לומר ששלח משמע גם ק' פעמים ומתשלח לומדים שלא רק לדבר הרשות אלא אף לדבר מצוה יש לשלח את האם קודם לבנים, ותלמיד שאל את רבא לגבי הוכח תוכיח שהוכח משמע אחד ותוכיח משמע שנים אמר רבא שהוכח אפילו ק' פעמים ומתוכיח יש ללמוד שלא רק רב לתלמיד אלא אף תלמיד לרב.

בפסוק עזב תעזב עמו מעזב לכאורה משמע רק בעליו עמו ומתעזב יש ללמוד שגם באין בעליו עמו, וכן בפסוק הקם תקים מהקם משמע כשבעליו עמו וכשאין בעליו עמו יש ללמוד מתקים, והתורה כתבה גם מצות פריקה וגם טעינה שאם היה כתוב רק פריקה היינו אומרים שיש צער בעל חיים ויש חסרון כיס אך בטעינה אין צער בעל חיים ולא חסרון כיס ואם היה כתוב טעינה היינו אומרים שזה בשכר אך פריקה שזה בחנם הוא פטור, ולר"ש שגם טעינה זה בחנם יש לומר שלא ברור איזה פסוק מדבר בטעינה ואיזה פסוק מדבר בפריקה, והתורה כתבה גם פריקה וטעינה וגם אבידה שאם היה כתוב פריקה וטעינה שיש צער לבעלים ולבהמה אך באבידה שרק לבעלים יש צער ולא לבהמה לא יהיה חייב ואם היה כתוב אבידה היינו אומרים שרק באבידה יש חיוב כיוון שהבעלים לא עמה **עמוד ב** אבל בפריקה וטעינה שבעליה עמה לא יהיה חייב קמ"ל שחייב.

הפסוק מות יומת המכה הוא ללמד שאם אי אפשר להרוג במיתה הכתובה בו יכולים ב"ד להמית במה שאפשר.

הפסוק בעיר הנדחת הכה תכה מלמד שאם אי אפשר להמית במיתה הכתובה בהם יכו בכל מה שאפשר.

מהפסוק במשכון השב תשיב לומדים שלא רק במשכון ברשות ב"ד אלא אף כשמשכון שלא ברשות ב"ד ישיב את המשכון, ומהפסוק חבל תחבול לומדים שלא רק במשכון ברשות אלא אף במשכון שלא ברשות וצריך ב' פסוקים אחד לכסות יום ואחד לכסות לילה.

מהפסוק פתח תפתח לומדים שלא רק לעניי עירך אלא אף לעניי עיר אחרת.

מהפסוק נתן נתן לומדים שלא רק כשצריך מתנה מרובה אלא אך במתנה מועטת.

מהפסוק הענק תעניק לומדים שלא רק כשנתברך הבית בגלל העבד יקבל הענקה אלא אף כשלא התברך הבית בגללו, ולר"א בן עזריה שרק כשהתברך הבית בגללו מקבל הענקה ואם לא התברך לא יקבל, יש לומר שהתורה דברה כלשון בני אדם ולא לומדים מכפלות המילים.

מהפסוק העבט תעביטנו לומדים שלא רק כשיש לו ואינו רוצה להתפרנס ילוו לו ואם יש לו ואינו רוצה להתפרנס גם יתנו שכתוב העביטנו, ולר"ש שסובר שכשיש לו ואינו מתפרנס לא נזקקים לו יש לומר שדברה תורה כלשון בני אדם.

כשהמוצא מפיסד הוא מקבל שכרו כפועל ושנו בברייתא כפועל בטל ואביי מבאר כפועל בטל של אותה מלאכה שהוא בטל ממנה.

איסור ורב ספרא עשו עסק בשותפות ורב ספרא חלק בפני שנים בלי דעתו של איסור ורבא לפני רבה בר רב הונא והוא אמר שיביא את השלש שחלק בפניהם או לפחות שנים מתוך ג'.